

Voordracht VWS-minister Fleur Agema

‘Laten we samen kiezen om de zorg toegankelijk te houden’

Een tekort van 200.000 mensen in de zorg. Dat is een scenario dat niet kan en mag gebeuren, vindt vicepremier en minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport Fleur Agema. En dat hoeft ook niet, zo bleek uit haar voordracht op het Rode Hoed Symposium 2024: de mens heeft grotere onmogelijke missies bedwongen.

Tekst Naomi van Esschoten

‘12 september 1962. Het is een periode van voorspoed, maar ook van grote internationale spanningen. De Sovjetunie sluit de laatste kieren van het IJzeren Gordijn en zowel de Verenigde Staten als de Sovjetunie breiden in rap tempo hun kernwapenarsenaal uit. Het is de Russen al gelukt om mensen succesvol naar het heelal te schieten en weer veilig thuis te brengen. De VS lijken de *space race* te verliezen. President John F. Kennedy moet iets doen. Tijdens een bezoek aan de universiteit van Texas in 1960 spreekt hij de legendarische woorden: *we choose to go to the moon.*’

Lange adem

‘Nu vertel ik niets nieuws als ik zeg dat we minder technische middelen hadden en we voor rekenkracht moesten vertrouwen op wiskundigen die de berekeningen op papier uitvoerden, in plaats van computers. De race naar de maan was een wedloop van lange adem, maar de VS wilden dat hun *stars and stripes*-vlag er eerder zou wapperen dan de hamer en sikkel. De hele samenleving moest zich achter deze wedloop scharen, want

de onderneming kostte veel geld. Bovendien vroeg Kennedy niet alleen veel aan zijn *space engineers*, maar ook met een strakke deadline: voor het eind van dat decennium.'

Woorden aan wensen

'Waarschijnlijk was het juist die deadline die bijdroeg aan het slagen van de missie, want door woorden aan de wensen te geven, komen de wensen een stap dichterbij. Daarmee maak ik de parallel naar het nu. Ook wij staan voor een onmogelijke missie. We hebben in de zorg uitdagingen die zo groot zijn dat ze ons kunnen verlammen. De eerste stap in het overwinnen van deze problemen is een stip op de horizon te zetten en de keuze maken het te doen. Ervoor te *kiezen* om het te doen.'

'Die keuze is nodig, want als we niets doen hebben we over acht jaar een tekort van 200.000 mensen in de zorg. Dat betekent dat er te weinig ambulancepersoneel is, mensen niet kunnen rekenen op medische zorg bij bevalling, er te weinig OK-assistenten zijn of een chirurg voor een noodzakelijke operatie. Als we dit niet willen laten gebeuren, moeten we alles op alles zetten.'

Eigen risico omlaag

'We gaan de arbeidsmarkt bovendien nog verder onder druk zetten door het eigen risico te verlagen. De reden dat ik dat wil, is omdat voor veel mensen de drempel nu te hoog is om hulp te zoeken. Dat vind ik problematisch, want nu al mijdt 10% van de mensen zorg. Uit de eerste berekeningen van de DSW blijkt dat de verlaging van eigen risico tot 7% meer zorgvragers zal leiden. U denkt misschien: hoe gaan we dat doen? Maar we verdelen de schaarste al langer met elkaar. Waarom dan niet ook met mensen die minder inkomen hebben? Daarnaast wil ik de triage versterken: op de wachtlijst gaan de zwaarste gevallen er het eerst vanaf.'

Sterke basis

'We kunnen het zorglandschap anders inrichten. Ik zie de enorme waarde van een klein streekziekenhuis als het Boven IJ-ziekenhuis. Mensen komen er nu veel vanuit 'zelfverwijzing'. Het zou mooi zijn als dat minder wordt, maar het is een ziekenhuis waar zij warm worden opgevangen door mensen die er al lange tijd werken. Voor een complexe operatie worden ze verwezen, maar komen daarna terug naar hun vertrouwde omgeving. Als eerste minister sinds de invoering van de Zorgverzekeringswet wil ik een aantal onderdelen uit de marktwerking halen, zoals spoedeisende hulp, acute verloskunde en intensive care. Door dit budgettair te spreiden, kunnen we een fundament leggen om van de bodem af een sterkere basis in streekziekenhuizen te leggen.'

Gelijkwaardige toegang

'Mijn inzet is verder om het zorgakkoord te verbreden en te concretiseren. Wat mij betreft komt daarin centraal te staan een gelijkwaardige toegang tot zorg en welzijn, en het afwenden van een arbeidsmarkttekort. Verder wil ik inzetten op een halvering van de administratieve lasten. Deels door *artificial intelligence* (AI) en deels door wetten door te lichten waardoor zorgmedewerkers te veel tijd kwijt zijn aan administratie. Ik wil pilots laten vliegen van veelbelovende resultaten met AI, zoals het schrijven van de brief aan de huisarts of een overdracht. De wetgeving hiervoor sturen we met prioriteit naar de

Tweede Kamer en het medisch-ethisch kader neemt staatsecretaris Vincent Karremans voor zijn rekening, bijvoorbeeld waar het gaat om hoe om te gaan diagnostische AI.'

Ont-regelen

Wat geschiedenis leert, is dat grote veranderingen in de zorg niet alleen vanuit Den Haag komen, maar dat we het samen moeten doen. Ik wil dan ook samen met zorgverzekeraars, zorgkantoren en aanbieders kijken hoe ik hen kan ondersteunen met het ont-regelen van de zorg om een arbeidsmarkttekort af te wenden. Dat moet nu gebeuren, want we hebben mensen nodig voor andere taken: 10 jaar geleden was 10 procent van de bevolking 65+, nu is dat 15 procent en in 2040 25 procent. Ook binnen uw eigen organisatie kunt u van alles doen om de mensen die we nodig hebben, goed in te zetten. Ik was afgelopen week te gast bij RegioPlus, een samenwerkingsverband van 12 regionale werkgeversorganisaties in zorg en welzijn. Zij zorgen dat iemand die 10 tot 12 uur per week werkt, voor verschillende organisaties is in te zetten. Bij elkaar opgeteld leveren al die 'uurtjes' veel op.'

Buitenaards

'Terug naar John F. Kennedy. Bijna acht jaar later was de maanlanding zover. Het project kende veel tegenslagen, er waren oplossingen die niet zeker bleken en tal van astronauten kwamen om het leven. Maar dankzij een bijna onmogelijke krachtsinspanning lukte het om op 21 juli 1969 op de maan te landen. In de zorg staan we voor andere, maar net zo lastige uitdagingen. We zullen tegenslagen tegenkomen, maar laten we er samen voor kiezen om de zorg toegankelijker te maken, de arbeidskrachte niet nog groter te maken en door te werken aan betere kwaliteit. Als ons dat binnen acht jaar lukt, zou ik dat buitenaards vinden.'